

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**EĞİTİM YÖNETİMİNDE KAYIRMACILIK KONU
ALANINDA YAYINLANAN BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA
İLİŞKİN BİR İÇERİK ANALİZİ (2012-2022)**

Mustafa ÜNVER

DENİZLİ 2023

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**EĞİTİM YÖNETİMİNDE KAYIRMACILIK KONU ALANINDA
YAYINLANAN BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN BİR İÇERİK
ANALİZİ (2012-2022)**

Mustafa ÜNVER

Danışman

Doç. Dr. Funda NAYIR

TEŐEKKÖR

Yüksek lisans eğitimin boyunca ve bu araştırmanın her aşamasında bana destek olan ve moral veren sayın hocam Doç. Dr. Funda NAYIR'a, enstitü hocalarıma, eşime, çocuklarıma, arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma...

TEŐEKKÖR EDERİM...

Mustafa ÜNVER

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Mustafa ÜNVER

ÖZET

Eğitim Yönetiminde Kayırmacılık Konu Alanında Yayınlanan Bilimsel Araştırmalara İlişkin Bir İçerik Analizi (2012-2022)

ÜNVER, Mustafa

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,
Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi

Doç. Dr. Funda NAYIR

Ocak 2023, 43 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; 2012-2022 yılları arasında eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalara yönelik bir alanyazın taraması yapmak ve bu araştırmalardaki eğilimleri ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleşen bu araştırma, nitel desende yürütülmüştür. Bu kapsamda 2012-2022 yılları arasında yayınlanan 40 bilimsel araştırmanın verileri incelenmiş ve elde edilen verilerin içerik analizi yapılarak bu araştırmalardaki eğilimlerin neler olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda incelenen bilimsel araştırmaların; yayımlandıkları yıl, yayımlandıkları tür, araştırma desenleri, örneklem büyüklükleri ve veri toplama araçlarına yönelik eğilimlerinin dağılımları hesaplanmış ve elde edilen bu veriler araştırmanın bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulardan sonuca ulaşılmıştır. Buna göre; bilimsel araştırmalarda kayırmacılık konu alanının, daha çok makale türünde ele alındığı ortaya çıkmıştır. Son 10 yıl içerisinde, en fazla araştırmanın 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmalarda en fazla tercih edilen örneklem büyüklüğü 0-100 aralığındadır. Araştırma yöntemi olarak daha çok nicel yöntem tercih edilmiştir. Araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla ölçek kullanılmıştır. Bu sonuçlar ışığında getirilen öneriler şu şekildedir; Yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin, eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında araştırma yapmalarına yönelik destekleme ve yönlendirme çalışmaları yapılabilir. Eğitimde kayırmacılık konu alanının derinlemesine araştırılabilmesi için nitel yöntemlerin ve karma yöntemlerin daha çok tercih edildiği yeni araştırmalar yapılabilir. Araştırmalarda veri elde etmede görüşme formu, gözlem formu ve deney gibi araçlar sıklıkla kullanılabilir. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında, yurtdışında yayınlanan çalışmaların analizlerine yönelik güncel çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, kayırmacılık, doküman inceleme.

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5 Sayıtlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kayırmacılık	6
2.2. Kayırmacılık Türleri	7
2.2.1. Akraba Kayırmacılığı (Nepotizm)	7
2.2.2. Eş-Dost Kayırmacılığı (Kronizm).....	8
2.2.3. Cinsiyete Göre Kayırmacılık	9
2.2.4. Siyasi Kayırmacılık	9
2.3. Eğitim Yönetiminde Kayırmacılık ve Sonuçları	10
2.4. Sınıf Yönetiminde Kayırmacılık ve Sonuçları	11
2.5. İlgili Araştırmalar	12
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	17
3.1. Araştırma Deseni	17
3.2. Evren ve Örneklem	17
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	18
3.4. Veri Toplama Yöntemi ve Süreci	18
3.5. Verilerin Analizi	18

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	20
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	20
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	20
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	21
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	22
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	22
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	24
5.1. Tartışma ve Sonuç	24
5.2. Öneriler	27
KAYNAKÇA	28
ÖZGEÇMİŞ	34

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. Araştırmaların Yayınlandıkları Türe Göre Dağılımları.....	20
Tablo 4.2. Araştırmaların Yayınlandıkları Yıllara Göre Dağılımları	20
Tablo 4.3. Araştırmaların Örneklem Büyüklüklerine Göre Dağılımları	21
Tablo 4.4. Araştırmaların Araştırma Desenine Göre Dağılımları	22
Tablo 4.5. Araştırmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları	22

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın problem durumuna, problem cümlesine ve alt problemlere yer verilmiştir. Devamında ise araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımları başlıkları ele alınmıştır.

1.1.Problem Durumu

Günümüzde insanlığın bilimsel bilgi, sanat, ekonomi teknoloji, sosyal ve kültürel hayat gibi alanlarda hızlı bir değişim ve gelişim gösterdiği gözlemlenmektedir. İnsanlığın bu gelişimi göstermesinde kuşkusuz eğitimin katkısı çok büyüktür. Bu alanlardaki gelişimin ve sürekliliğin sağlanabilmesi için eğitimin ihmal edilmemesi ve iyi bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir (Aykut, 2006). Eğitim, toplumların her alanda ilerleme kaydetmesini sağlarken, sorunların çözümü noktasında da katkı sağlayan en önemli faktörlerden birisidir (Dursun, 2020). Dolayısıyla iyi yönetilen bir eğitim sistemiyle, toplumun istendik yönde değişmesi ve gelişmesi sağlanabilecektir. Bu nedenle eğitimin iyi yönetilmesine engel olan ve eğitim sürecini sekteye uğratan durumların iyi bilinip çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Eğitim süreçlerini olumsuz yönde etkileyen faktörlerin başında ise eğitimdeki kayırmacı davranışlar gelmektedir.

Bu araştırmaya konu olan kayırmacılık kavramı; günlük hayatta ve kamuda sıkça karşılaşılan bir durum olmakla birlikte, genellikle örgütlerin yönetim alanları içerisinde yanlış değerlendirmelerle ortaya çıkan ve etik olmayan yönetsel davranışları ifade etmektedir (Araslı, Bavik ve Ekiz, 2006). Kayırmacılık; günümüzde pek çok ülkenin acı bir gerçeği olmakla birlikte, yetersiz gelişen bir demokrasinin göstergesidir ve üretkenliğin azalmasının başlıca nedenlerinden birisini oluşturmaktadır (Kim, 2004; akt. Demaj, 2012: s. 24). Kayırmacı davranışların görüldüğü ortamlarda güvensizlik, huzursuzluk, motivasyon kaybı ve iş performansında düşüş gibi olumsuz durumlar gözlenebilmektedir (Günel, 2005). Kayırmacı davranışlar, kamudan alınan faydaların ve hizmetlerin verimini de olumsuz yönde etkileyen bir yapıya sahiptir (Nadler ve Schulman, 2006). Malesef bu kayırmacı davranışlara, eğitim süreçlerinde de sıkça rastlanabilmektedir. Çeşitli nedenlerle eğitim süreçlerinde ortaya çıkan bu kayırmacı davranışlar, araştırmacıların da yoğun ilgisini çekmiş ve bu durum birçok bilimsel araştırmaya da konu olmuştur (Akyol, 2018; Geçer, 2015; Gülay, 2018; Karademir, 2016; Keskin, 2018; Kolukırık, 2019 ve Meriç, 2012).

Eğitim kurumlarında ortaya çıkan kayırmacı davranışlar, genelde yöneticilerin öğretmenleri, öğretmenlerin de öğrencilerini etik dışı kriterler ile değerlendirmeleriyle

oluşabilmektedir. Eğitim süreçlerinde yapılan değerlendirmelerde liyakat, hak, hukuk ve adalet gibi değerlerin gözetilmeyerek bunun yerine; akrabalık, arkadaşlık, çalışkanlık, cinsiyet ayrımcılığı, sendikal birliktelik, siyasi düşüncede ve manevi görüşlerde aynılık gibi benzeşimlerle bazı öğrenci ve öğretmenlere ekstra ayrıcalıkların tanınması, okullarda oluşan kayırmacı davranışların başlıca nedenlerini oluşturabilmektedir (Demirtaş ve Demirbilek, 2019).

Eğitim alanında sorun oluşturan ve sorgulanması gereken bu kayırmacı davranışlar, okulların örgütsel yapısına zarar verebilmekte ve olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Okul ortamında etik kurallara uyulmaması gibi durumlarla ortaya çıkan kayırmacılık, okul çalışanlarının iş performanslarını olumsuz yönde etkileyebilir, motivasyonu düşürebilir, stresi ve güvensizliği artırabilir (Polat ve Kazak, 2014). Bu durum, okul çalışanlarında işe karşı tatminsizlik oluşturabilir ve örgütsel bağlılığın azalmasına neden oluşturabilir (Çelik ve Erdem, 2012). Bu nedenle nitelikli bir eğitimin sağlanabilmesi için eğitimcilerin ve yöneticilerin, okul ortamında kayırmacılık algısı yaratacak davranışlardan uzak durması gerektiği söylenebilir.

Eğitimin en önemli öğeleri olan yönetici ve öğretmenlerin eğitim sürecindeki davranışları değerlendirildiğinde, görevleri sırasında bazı mesleki etik değerlerin gözetilmesi gerektiği söylenebilir. Bu değerlerin en önemlilerini ise evrensel etik değerlerin oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu bakımdan eğitimciler; dürüst, adaletli olma, tarafsız, eşitliğe özen gösterme ve adil olmak gibi sıralanan evrensel etik değerlere sahip olmalıdırlar (Keskin, 2018). Etik değerlerin yerleştiği ve en üst seviyede uygulandığı eğitim kurumlarında kayırmacı davranışlara daha az rastlanabilir. Hatta bu etik değerlerin benimsendiği okullarda farklılıklar yaratılabilir ve örgütsel enerji üst seviyeye çıkabilir. Aksi halde eğitim ortamlarında bozulmalar yaşanabilir ve eğitimde sekteye uğrama gibi olumsuzluklar görülebilir. Bu nedenle; kayırmacılığın önüne geçmek için yöneticilerin öğretmenlerle, öğretmenlerin de öğrencileriyle olan ilişkilerinde güveni sağlayan, adaletli olan ve etiğin evrenselliğini koruyan davranışlar göstermelerinin gerekli olduğundan söz edilebilir.

Kayırmacılık kavramı bu çalışmada, eğitim yönetimi alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda ele alınmıştır. Bilimsel araştırmalarda ve akademik disiplinlerde sürekliliğin ve gelişimin sağlanabilmesi için, araştırılan konu alanının ilgili alanyazın ve literatür ile ilişkisinin yakından incelenmesi gerektiğinden bahsedilebilir. Dolayısıyla, eğitimde yaşanan

sorunların tespitinde ve çözüm önerilerinin ortaya konmasında eğitim yönetimi alanında yüksek lisans ve doktora seviyesinde yayınlanan bilimsel araştırmalar (derleme-araştırma tezi-proje) önemli bir işleve sahiptir (Bülbül, 2003). Bu açıklamalar doğrultusunda, eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalardaki eğilimlerin neler olduğunun tespit edilmesi bir problem olarak algılanmış ve araştırılmaya değer bir konu olarak ele alınmıştır.

Buraya kadar anlatılanlardan; kayırmacılığın eğitim ortamlarını olumsuz yönde etkilediği, okullardaki örgütsel enerjiyi düşürdüğü ve eğitimde aksamalara neden olduğu sonuçlarına ulaşılmaktadır. Oysaki eğitimden tam ve elverişli bir verimin alınabilmesi için okullarda yaşanabilecek bu olumsuzlukların önüne geçilmesi gerekmektedir. Bu olumsuzluklara neden oluşturan durumların tespit edilerek çözüm yollarının geliştirilmesi eğitimdeki kaliteyi, öğrenci başarısını ve öğretmen performansını olumlu yönde etkileyecektir. Bu nedenle eğitim ortamlarındaki kayırmacı davranışların, bilimsel açıdan irdelenmesinin sorunun çözümü adına bir gereklilik olduğu değerlendirilmiştir. Bu durum kayırmacılık konu alanında son 10 yıl içerisinde yayınlanan bilimsel çalışmalarındaki eğilimlerin bilinmesinin önemini ortaya çıkarmıştır. Bu düşünce, çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Kayırmacılık konu alanında süregelen bilimsel gelişimin analiz edilmesiyle ve bu alandaki güncel eğilimlerin ortaya çıkarılmasıyla birlikte hangi değişkenlerle ne sıklıkla çalışıldığının, bu alandaki doygunluk durumunun ve ne tür yeni araştırmalara gereksinim duyulduğunun belirlenmesinin eğitim yönetimi bilim alanına katkı sağlayacağı öngörülmüştür.

1.1.1. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesini “eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalardaki eğilimler nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmanın problemi kapsamında aşağıdaki alt problemlerin cevabı aranmıştır.

1. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yayımlandıkları türe göre dağılımı nasıldır? (Derleme, araştırma tezi)
2. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yayımlandıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?

3. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, evren-örneklem-çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
4. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
5. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarına (anket, görüşme formu, deney, gözlem) ilişkin dağılımı nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında 2012-2022 yılları arasında yayınlanan bilimsel araştırmalara yönelik bir alanyazın taraması yapmak ve bu araştırmalardaki eğilimleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Literatürde yer alan bilimsel çalışmaların belirlenen zaman dilimlerinde ele alınarak konularının sınıflandırılması ve bu çalışmalardaki eğilimlerin neler olduğunun ortaya çıkarılarak kullanılan yöntem ve tekniklerin tespit edilmesi, ilgili alanlarda yapılacak yeni bilimsel çalışmalara yön verici olacaktır (Küçüköğlü ve Ozan, 2013). Bu doğrultuda gerçekleştirilen bu araştırmada, kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların; yayımlandıkları türe, yayımlandıkları yıllara, evren-örneklem ve çalışma gruplarına, araştırma desenine ve kullanılan veri toplama araçlarına göre eğilimleri incelenmiş ve ne tür yeni araştırmalara gereksinim duyulduğunun tespiti yapılmıştır. Bu bakımdan bu çalışmada ulaşılan sonuçların, kayırmacılık konu alanında yapılacak yeni bilimsel çalışmalara yön gösterici olması beklendiğinden, araştırma oldukça önemli görülmektedir. Yine araştırmanın, kayırmacılık konu alanındaki bilimsel gelişimin mevcut durumunu ortaya koyması, literatürdeki bulgulara yer vermesi ve literatüre katkı sağlaması bakımından da önemli görülmektedir.

Alanyazındaki bilimsel gelişimde, ortaya konulan çalışmaların sayısı önemli olduğu kadar, bu çalışmalardaki nitelik de oldukça önemlidir. Literatüre nitelikli, özgün ve katkı sağlayıcı yeni bilimsel çalışmaların kazandırılması, alanlarının gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Ozan ve Köse, 2014). Yapılan literatür taramasında; bilim insanları tarafından kayırmacılık konu alanının araştırılmaya değer bir konu alanı olarak görüldüğü ortaya çıkmış ve bu konu alanının bilim dünyasında ve eğitim yönetimi alanında popüler bir

konu alanı olduğu tespit edilmiştir (Akyol, 2018; Geçer, 2015; Gülay, 2018; Karademir, 2016; Keskin, 2018; Kolukırık, 2019 ve Meriç, 2012). Ancak; kayırmacılık konu alanında süregelen bilimsel gelişimin, doküman tarama yöntemiyle analiz edildiği herhangi bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu araştırma ilk olma özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla literatürde benzer bir araştırmaya rastlanmaması ve alanyazına güncel bir araştırmanın kazandırılması, bu araştırmayı daha da değerli hale getirmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Bu araştırmada elde edilen veriler; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında son 10 yılda (2010-2022) yayınlanan bilimsel çalışmaların verileriyle sınırlıdır.
2. Veriler; derlemelerin yayınlandığı Dergipark Akademik (<https://dergipark.org.tr>) web adresinden ve yüksek lisans tezlerinin yayınlandığı Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın Ulusal Tez Merkezi (yok.gov.tr) web sitelerinden elde edilmiş ve erişim izni olan araştırmalarla sınırlı tutulmuştur.
3. Araştırmada sadece eğitim yönetimi alanında yayınlanan çalışmalar ele alınmıştır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmanın dayandığı temel sayılıya göre;

1. Analizleri yapılan bilimsel çalışmaların Dergipark Akademik (<https://dergipark.org.tr>) ve Ulusal Tez Merkezi (yok.gov.tr) web adreslerindeki indeksleme çalışmalarının, hatasız ve eksiksiz olarak yapıldığı varsayılmıştır.
2. Araştırmacının, bilimsel çalışmaları analiz ederken bilim etiği doğrultusunda ve objektif bir şekilde hareket ettiği varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Eğitim yönetimi: Araştırmada yüksek lisans ve doktora düzeyinde ele alınan bilimsel çalışmaların yayınlandığı bir bilim dalı olarak ele alınmıştır.

Kayırmacılık: “Bir kişinin veya bir grubun lehine olacak şekilde hak ve adaletten sapılarak, yanlı karar verme eğilimini ifade eder” (Erdem, 2010). Araştırmada, eğitim yönetimi alanında yayınlanan bilimsel araştırmalardaki bir konu alanı olarak ele alınmıştır.

Doküman inceleme: “Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

İKİNCİ BÖLM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın ikinci bölümünde, kayırmacılık konu alanındaki kuramsal çerçeve ele alınmıştır. Bu bölümde kayırmacılık, kayırmacılık türleri, okul yönetiminde kayırmacılık ve sonuçları ile sınıf yönetiminde kayırmacılık ve sonuçları başlıklarına yer verilmiştir. Son bölümde kayırmacılık konu alanında yapılan çalışmaların incelendiği ilgili araştırmalar başlığına yer verilmiştir.

2.1. Kayırmacılık

Literatürde kayırmacılık kavramının değerlendirildiği birçok tanıma rastlamak mümkündür. Türkiye’de daha çok “torpil yapmak, iltimas göstermek veya adam kayırmak” gibi kavramlarla bilinen kayırmacılığın (Büte, 2011), kelime anlamı “yan tutma, kayırma işi ve koruma” şeklinde açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu (TDK), 2019). Yine kayırmacılık; belli bir grubun, bireyin veya bir eylemin, diğerleriyle kıyaslanarak bunların arasından tercih yapılacağında nesnellikten uzaklaşılarak taraflı davranmak veya kolaylık göstermek şeklinde ifade edilmiştir (TDK, 1998). En temel anlamıyla ise kayırmacılık; iş görenlerin sahip oldukları niteliklerin değerlendirme aşamasında göz ardı edilerek, bunun yerine yakın akrabalık veya diğer benzerlik ilişkilerinin gözetildiği ve bu kişilerin bu kriterler ile değerlendirilerek istihdam edildiği yanlı bir davranış şekli olarak görülmektedir (Yıldırım ve Tokgöz, 2020). Kayırmacılık başka bir tanımlamada; çalışanların, iş için gerekli olan nitelikleri taşımamasına rağmen çalıştırılması ve aldıkları maaş ile ücretlerde akrabalık ilişkilerinin, siyasi tercihlerin ve manevi ayrımlıkların belirleyici olduğu davranışlar olarak değerlendirilmektedir (Araslı, Bavik ve Ekiz, 2006). Dolayısıyla kayırmacılığı; örgüt çalışanlarının, kendisine yakın gördüğü diğer çalışanları, etik olmayan bir şekilde desteklemesi, koruması, kollaması ve gözetmesi şeklinde ifade etmek mümkündür (Demirtaş ve Demirbilek, 2019).

Kayırmacılık; örgüt içerisinde, illegal eylemlerle ortaya çıkan ve evrensellikten uzak olarak sergilenen etik dışı davranışlardır (Kahveci, 2015). Kayırmacılık, örgütlerin işleyişinde sıkça rastlanabilen bir davranış olmakla birlikte dikkat edilmediğinde kamu örgütlerinin içerisinde bir davranış şeklini alan ve bu durumdan örgüt çalışanlarının ve örgüt işleyişinin olumsuz etkilendiği bir duruma dönüşmektedir (Yıldırım ve Tokgöz, 2020). Kayırmacı davranışlar, sadece kamuda ve politika yapılan alanlarda ortaya çıkmamakla birlikte arkadaşlık, hemşehricilik, aynı kulüp üyesi olma veya aynı okuldan mezun olma gibi nedenlerle de gerçekleşebilmektedir (Sezer, 2006).

Kayırmacılığın Türk toplumunda da yaygın bir şekilde kullanılan bir kavram olduğu görülmektedir. Günlük hayatın her kademesinde ve özellikle de bürokrasinin literatüründe sıkça kullanılan bir kavram olan kayırmacılık, liyakatsiz insanların, hak etmedikleri mevki ve makamlara yerleşmesi anlamını taşımaktadır (Dağlı ve Aycan, 2010). Özellikle kamuda “yozlaşma ve torpil” kavramlarıyla ele alınan kayırmacılık, bürokrasinin işlediği bütün çalışma alanlarında bir problem halini almaktadır (Kayabaşı, 2005). Bu değerlendirmeye göre; kamu görevlerinde yönetici pozisyonunda görev yapan kişilerin, görevlerini yerine getirirken yasalara aykırı olarak yakınlarını haksız yere kayırmasıyla ortaya çıkmaktadır (Gönülaçar, 2012). Bu haliyle kayırmacılığın, kamu bürokrasisinde önemli bir sorun oluşturduğu ve yolsuzluğa neden olan bir alt davranış türü olduğuna dikkat çekilmiştir (Yıldırım, 2013). Kayırmacı davranışların, en küçük örgütsel yapılardan en büyük örgütsel yapılara, hatta en genel ülke yönetimlerinden bürokrasinin tüm alanlarına kadar var olan işleyişi olumsuz yönde etkilediği görülmektedir (Dağlı ve Aycan, 2010).

2.2. Kayırmacılık Türleri

Kayırmacılık kavramına ilişkin yapılan tanımlamaların temelinde, bir kişiye veya gruba yönelik menfaat sağlanması amacıyla bu kişilere veya gruplara öncelik tanımak ve ayrıcalık sağlamak gibi davranışların yer aldığı görülmektedir. Bu bakımdan kayırmacılığa neden oluşturan kayırmacı davranışlara, çeşitli faktörlerin neden olduğu bilinmektedir (Aytaç, 2010). Araştırma kapsamında, kayırmacılığa neden olan faktörlerden literatürde en fazla rastlanan akraba kayırmacılığına (Nepotizm), eş-dost kayırmacılığına (Kronizm), cinsiyet kayırmacılığına ve siyasi kayırmacılığa değinilmiştir.

2.2.1. Akraba Kayırmacılığı (Nepotizm)

Latince “yeğen” anlamına gelen ve “nepo” kelimesinden türeyen Nepotizm kelimesinin kökeni “papalık” kavramıyla da yakından ilişkilidir. Nepotizm kavramı; ilk olarak orta çağ zamanlarında kiliseye bağlılık yeminleri eden ve çocukları olmayan Hristiyan Katolik başpapazlarının, öz yeğenlerini liyakat gözetmeden ve yetkilerini kullanarak yüksek makam ve mevkilere yerleştirmeleri sonucunda ortaya çıkmaya başlamıştır (Asukanutlu ve Avcı, 2010). Bu Nepotist uygulamalara göre; kişiler, elinde bulundurdukları statü, nüfuz ve yetki gücünü kullanarak belirli görevlere ve işlere kendi akrabalarını yerleştirmekte ve istihdam etmektedir (Dökümbilek, 2010). Dolayısıyla nepotizmde, belirli bir iş için yapılacak görevlendirmelerde, gerekli niteliklere sahip olmayan çalışanların eğitim düzeylerine, başarı durumlarına ve yeteneklerine bakılmaksızın, ölçüt olarak akrabalık

ilişkilerinin gözetildiği kayırmacı davranışlar daha çok ön plana çıkmaktadır. Akraba kayırmacılığında, kişinin yakınlarına maddi ve manevi yönden kazanç sağlamasının yanında, iş yerinde hızlı bir şekilde terfi ettirilmesi de söz konusu olabilmektedir (Özsemerci, 2003).

Nepotizm, kamusal alanda da sıkça görülen bir kayırmacılık türüdür. Kamuda yaşanan akraba kayırmacılığı; kamu görevlilerinin, kan bağı olan akrabalarını hangi türden olursa olsun, kanunlara aykırı ve haksız bir şekilde kayırması şeklinde kendisini göstermektedir (İlhan ve Aytaç, 2010). Kamusal nepotizm; bireysel ilişkilerin yoğun bir şekilde yaşandığı az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde daha çok görülen bir kayırmacılık türüdür. Bu ülkelerdeki üst düzey yöneticiler, politikacılar, bürokratlar ve diğer kamu görevlileri kamusal işlerde daha çok akrabalık ilişkilerini temele almaktadırlar (Tarhan, Gençkaya, Ergül, Özsemerci ve Özbaran 2006). Bu bakımdan akraba kayırmacılığının, demokrasinin ve kurumsallaşmanın gelişmesinin önünde büyük bir engel oluşturduğunu söylemek mümkündür.

2.2.2. Eş-Dost Kayırmacılığı (Kronizm)

Ulusal literatürde “kronizm” olarak da tanımlanan eş-dost kayırmacılığı, uluslararası literatüre göre “favoritizm ve favoritism” kavramlarıyla tanımlanmaktadır (Kayabaşı, 2005; Turhan, 2016). Uzun süreli arkadaşlık ve dostluk anlamına gelen “crony” kelimesinden türeyen kronizm kavramı; bir örgüt için veya bir iş için yapılacak seçimlerde arkadaşlık ve dostluk ilişkilerinin gözetilmesi anlamını taşımaktadır (Kayabaşı, 2005). Kronizmde çalışanlar arasında kurulan arkadaşlıklar başlıca kayırılma nedeni olup, maaş artışları ve terfiler çalışanların performanslarına ve becerilerine göre değil, kurulan arkadaşlıklara göre değerlendirilmektedir. Diğer çalışanlar ise bu ayrıcalıklardan yararlanamamaktadır. Örgütlerin çalışma ortamına darbe vuran kronizm, örgütten beklentileri azaltarak örgütleri ayakta tutan adalet ve güven gibi değerlerin yok olmasına neden olabilmektedir (Özsemerci, 2003).

Akraba kayırmacılığı (Nepotizm) ve eş-dost kayırmacılığı (Kronizm), kayırmacılık türleri arasında birbiriyle benzerlik gösteren ve yakın ilişki içerisinde olan iki kayırmacılık türüdür. Bu anlamda kayırılma durumu akraba için yapılıyorsa nepotizm, eş-dost için yapılıyorsa kronizm olarak adlandırılmaktadır (Özkanan ve Erdem 2014). Yine Türkiye’de hemşericilik gibi sıkça kullanılan bir kayırmacılık kavramı da eş-dost kayırmacılığının bir alt türü olarak değerlendirilmektedir (Özsemerci, 2003). Bunun yanında aynı okula gitmek,

ortak arkadaş topluluğuna üye olmak, beraber askerlik yapmak ve aynı takımı tutmak gibi kişiler arasında benzerlik ve yakınlık oluşturan faktörler de kronizmin oluşmasına neden olan faktörler arasında sayılabilir (Özdemir ve Özdoğru, 2018).

2.2.3. Cinsiyete Göre Kayırmacılık

Literatürde cinsel kayırmacılık olarak da ifade edilen cinsiyet kayırmacılığı, yönetici pozisyonunda olan kişilerin daha alt kademedeki çalışanlara karşı duydukları duygusal bağ ve cinsellik gibi nedenlerle ortaya çıkan ve cinsiyetin belirleyici unsur olduğu bir kayırma şeklidir (Argon, 2018; Erdem ve Meriç, 2012; Şahin, 2021). Cinsiyet kayırmacılığı, örgüt yöneticilerinin çalışanlarına karşı değerlendirme yapmasında başarılı olma, beceri ve yeterlilik gibi özelliklerin göz ardı edilerek bunun yerine cinsiyet aynılığı, cinsellik ya da duygusallık gibi unsurların ön plana çıkmasıyla ortaya çıkmaktadır (Alan ve Erdoğan, 2014). Cinsiyete göre yapılan kayırmacı davranışların çoğu iş yerlerinde ve her statüde görülebilmektedir (Bordwin, 1994). Toplum tarafından onaylanmayan ve hoş karşılanmayan bu ilişkiler, bazı ahlaki sorunların ortaya çıkmasına ve huzursuzlukların yaşanmasına neden olabilmektedir (Uzun, 2014).

Günümüzde erkek ve kadınların iş hayatında uzun süre birlikte çalışmasıyla birlikte zaman içerisinde bu kişiler arasında bazı duygusallıklar yaşanabilmektedir (Turhan, 2016). Yönetici ile çalışanlar arasında yaşanan bu yakınlaşmalar, kayırmacılığa ve personel adaletsizliğine neden olduğundan bu durum diğer çalışanları olumsuz etkilemektedir. Performans, yetenek, beceri ve verimlilik gibi iş özelliklerinin cinsellikten daha önemsiz olduğu algısının diğer çalışanlarda yerleşmesi, kayırmacılık yapan ve yapılan kişilere karşı, kin, nefret ve kıskançlık gibi olumsuz duygu ve düşüncelerin oluşmasına zemin oluşturacaktır. Bu durum, örgüt performansında düşüşe ve çalışanlarda verimsizliğin yaşanmasına neden oluşturabilir (Sheridan, 2007).

2.2.4. Siyasi Kayırmacılık

"Siyasal yandaşlık ve partizanlık" olarak da adlandırılan siyasi kayırmacılık, siyasi parti temsilcilerinin ve bürokratların, kendilerini destekleyen seçmenlerine verdikleri ayrıcalıkları kapsayan bir kayırmacılık türüdür (Aktan, 2001). Bu kayırmacılık türünde siyasi güç ve parti gücü kullanılarak, oy alınan kişilerin veya seçmen gruplarının menfaati olacak şekilde desteklenmesi söz konusudur (Özkanan ve Erdem, 2015). İktidar partisi veya diğer siyasi gruplar, kendilerini destekleyen partililerini siyasi kayırmacılıkla bir anlamda ödüllendirmektedir. Bu ödüllendirmede siyasi kayırmacılığı kullanan siyasi partiler, iktidar

olduktan sonra özellikle yerel yönetimlerin ve kamu kurumlarının açık kadrolarına destekçilerini atamaktadır. Bu durum çoğu zaman iktidarı eleştiren muhalefet partileri tarafından da kullanılabilir. Dolayısıyla, siyasi başarı elde eden her partinin siyasi kayırmacılığa yöneldiğini söylemek mümkündür (Aktan, 2001).

2.3. Eğitim Yönetiminde Kayırmacılık ve Sonuçları

Hassas bir denge gerektiren okul yönetiminde, yöneticilerin sergiledikleri davranışlar ön plana çıkmakta ve bu dengenin seyrini belirlemektedir. Okul yönetiminde yöneticilerden, yetkilerini evrensel etik değerlere göre kullanmaları beklenir (Bursalıoğlu, 2002). Çıktılarıyla toplumun neredeyse tüm dinamiklerine etki edebilen okullarda etik dışı uygulamaların sergilenmesi, eğitim çalışanlarında motivasyonun düşmesine ve okula karşı olumsuz değer yargıları takınmalarına neden olmaktadır (Okçu ve Uçar, 2016). Bu olumsuzların ortaya çıkmasında, okul yöneticilerinin sergiledikleri kayırmacı davranışlar oldukça etkili olmaktadır (Polat ve Kazak, 2014). Nitekim, eğitimin gerek merkezi yönetimlerinde gerekse de taşra yönetimlerinde kayırmacı yönetici davranışlarından kaynaklanan haberler zaman zaman haberlere konu olmakta ve yansımaları kamuoyunca olumsuz bir şekilde değerlendirilmektedir (Erdem ve Meriç 2012). Bu durum, eğitimin belirli bir niteliğe kavuşmasının önünde bir engel oluştururken, okullardaki verimi düşürmekte ve öğretmenlerin performansını da olumsuz yönde etkilemektedir (Demirbilek, 2018).

Kayırmacı davranış türlerinin hangi şekli olursa olsun, görüldükleri ortamlarda kişiler arası iletişimi, etkileşimi ve iş birliğini zedeleyerek çatışma çıkarmakta ve çalışanların iş doyumunu ve motivasyonunu azaltarak çalışanların performansını düşürmektedir. Bu olumsuz durum karşısında adalet ve güven duyguları zedelenen çalışanların, kurumsal bağlılıkları da azalmakta ve iş verimi düşmektedir (Argon, 2016). Bu durum okullar için de geçerlidir. Okul yöneticilerinin okul yönetiminde sergiledikleri kayırmacı davranışlar, öğretmenlerin motivasyonları ve performansları üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmekte ve öğretmenlerde işe karşı yabancılaşma görülebilmektedir (Aydın, 2016).

Okul müdürleri, inisiyatif kullanarak bazı öğretmenlere karşı ayrıcalıklı tutumlar sergileyebilmekte ve bu durum öğretmenler tarafından şikâyet konusu olabilmektedir. Kayırmacı yönetici davranışlarından kaynaklanan bu şikâyetler, soruşturma yapan muhakkiklerin ve müfettişlerin oluşturduğu raporlara da yansımaktadır. Raporlardaki bu şikâyetler genellikle; yanlış ders programlarının hazırlanması, nöbet günlerinin kişilere özel

ayarlanması, ödüllendirme uygulamasında liyakatin ve performansın gözetilmemesi, ikili ilişkilerde sendikal ve siyasal görüş birlikteliğinin ön plana çıkarılması ve cinsiyete göre farklı davranışlar sergilenmesi şeklinde belirtilmektedir (Güneş, 2021). Bu şikâyetlerin öğretmenlerin üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu ve öğretmenlerin performansını olumsuz yönde etkilediği ise bilinmektedir (Demirbilek, 2018). Oysaki; okul yöneticilerinden okullardaki iş ve işlemlerde hem yasaların gerekliliklerini yerine getirmeleri hem de evrensel etik değerlere göre yönetsel davranışlar sergilemeleri beklenmektedir (Küçükkaraduman, 2016). Bu beklentilerin karşılanabilmesi için okul yöneticilerinin okul yönetiminde tarafsız davranması, hesap verilebilir bir yönetim anlayışı sergilemesi, yasalara ve yönetmeliklere bağlı kalarak evrensel etik ilkelerinin gözetildiği bir yönetim anlayışı sergilemeleri gerektiği değerlendirilmektedir (Özcan, 2014). Aksi takdirde; yöneticilerin sergiledikleri bu kayırmacı davranışlar, öğretmenleri hem bireysel hem de mesleki anlamda olumsuz etkileyerek çalışmaya olan heveslerini düşürecek, okul ortamında güvensizliğe neden olacak ve okul iklimine zarar verecektir (Aydın, 2016).

2.4. Sınıf Yönetiminde Kayırmacılık ve Sonuçları

Öğretmenler, eğitim sisteminin en temel öğelerinden birisidir (Karagözoğlu, 2003). Öğretmenler ile öğrenciler arasındaki ilişki ve iletişim, eğitimin ve öğrenmenin temelini oluşturur. Daha çok sınıf ortamında gerçekleşen ve eylemlere dayanan bu ilişkilerin seyri iyiye, sınıf içerisinde olumlu bir atmosfer oluşur. Sınıfta bu olumlu havanın ortaya çıkmasında en belirleyici faktörün, öğretmen davranışları olduğunu söylemek mümkündür (Öztürk, Şahin ve Koç, 2003). Bu bağlamda, eğitimi ve öğretimi engelleyici eğitici davranışlarını da istenmeyen öğretmen davranışları olarak tarif etmek mümkündür (Karaaslan, 2006).

İstenmeyen öğretmen davranışları, öğrencilerin üzerinde yıkıcı etkiler oluşturabilir ve istenmeyen öğrenci davranışlarına neden olabilir (Sylwester, 2000). İstenmeyen öğretmen davranışları arasında; öğrenci ayrımı yapılması ve belirli bir öğrenci grubunun kayırılması gelmektedir (Oral ve Güzel, 2018). Kayırmacı öğretmen davranışlarıyla karşılaşan öğrencilerde öğretmenlerine karşı olumsuz tutum geliştirme ve okuldan nefret etme gibi davranışlar gözlenmektedir (Lewis ve Riley, 2009). Sezer (2018) araştırmasında; öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergilemiş olduğu kayırmacı tutumların öğrencilerin okula yönelik tutumlarını etkilediğini, bu davranışların öğrencilerde olumsuz etki bıraktığını ve üzerinden uzun yıllar geçse de bu etkinin devam ettiğini bulgulamıştır. Bu sonuç;

öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergiledikleri kayırmacı davranışların, öğrencilerde gözlenen istenmeyen davranışlara neden olan bir faktör olduğunu göstermektedir. Her öğrenci, öğretmeninden ilgi ve alaka görmek ister. Bunun yanında sevmek, sevilmek, değer görmek ve kendisine güvenilmesini bekler. Bu bakımdan öğretmenlerin öğrencileri arasında ayırım yapmadan sabırlı olması, her durumda öğrencilerini sevmesi, yapıcı eleştirilerde bulunması, sorunlara hassasiyetle yaklaşması ve hoşgörülü olması beklenmektedir. Aksi takdirde bu gibi beklentiler öğretmenlerde bulunmaz ise eğitimin ve öğrenmenin nitelikli bir şekilde gerçekleşmesi güç hale gelebilir (Güzel, 2017).

2.5. İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yurtiçinde ve yurtdışında yapılan bilimsel çalışma örneklerine yer verilmiştir. Son bölümde araştırmanın gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Yapılan literatür taramasında kayırmacılık konu alanında yayınlanan birçok araştırmanın, okul yöneticilerin sergiledikleri kayırmacı davranışları ile öğretmenlerin bu durumdan etkilendiği diğer bir değişken arasındaki ilişki incelenmiştir. Örneğin; Gider (2020) araştırmasında “okul yönetiminde sergilenen kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ve varsa bu ilişkinin öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeylerini hangi yönde ve ne düzeyde etkilediğini belirlemeyi” amaçlamıştır. Araştırma ilişkiyel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini; 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Siirt il merkeziyle Baykan, Şirvan ve Kurtalan ilçelerinde bulunan 209 ilkokulda görevli 1393 öğretmen oluşturmaktadır. Tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 409 sınıf öğretmeni, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan verilerin analizinde, SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre; “öğretmenlerin hem okul yönetiminde sergilenen kayırmacılık davranışlarına ilişkin algıları, hem de işe yabancılaşma düzeylerinin düşük olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Genel olarak okul yönetiminde kayırmacılığın değerlendirme alt boyutunun bir bütün olarak işe yabancılaşmanın genelini ve alt boyutlarını anlamlı bir şekilde yordadığı ve okul yönetiminde kayırmacılığın işe yabancılaşmaya ait varyansın %36’sını açıkladığı” sonucuna ulaşılmıştır.

Yine benzer konu alanında yapılan Karademir’in (2016); “ortaokul öğretmenlerinin okul yönetiminde kayırmacılık algıları ile örgütsel sinizm arasındaki ilişkinin” incelendiği araştırmasında öğretmenlerin okul yönetimindeki kayırmacılık algıları ile örgütsel sinizm

arasındaki ilişkinin varlık düzeylerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini; 2015–2016 eğitim-öğretim yılını İstanbul ili Pendik İlçesinde bulunan ortaokullarda çalışan öğretmenler oluştururken araştırmanın örneklemini bu evren içerisinde basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 300 branş öğretmeni oluşturmuştur. İlişkisel tarama modelinde yürütülen çalışmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu,” “Okul Yönetiminde Kayırmacılık Ölçeği” ve “Öğretmenlere Yönelik Örgütsel Sinizm Ölçeği” ile elde edilmiş ve ulaşılan veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin, okul yönetiminde kayırmacılık algısının düşük olduğu ancak nadiren de olsa kayırmacılık yapıldığını düşündükleri; cinsiyet, çalışma şekli, yaş, kıdem, sendika üyesi olma durumu değişkenlerine göre okul yönetiminde kayırmacılık algısı farklılaşırken, medeni durum ve okuldaki çalışma süresi değişkeninde herhangi bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Yine öğretmenlerdeki sinizm düzeyinin “kararsızım” düzeyinde olduğu; cinsiyet, çalışma şekli, yaş, kıdem ve sendika üyesi olma durumuna göre sinizm düzeyleri farklılaşırken, medeni durum ve okuldaki çalışma süresi değişkenlerine göre herhangi bir farklılık görülmemiştir. Kayırmacılıkla örgütsel sinizm arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Benzer bir çalışmada Gülay (2018); “okul yönetimlerinin kayırmacı uygulamalarına yönelik öğretmen algıları ile örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişkiyi” tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Rize il merkezi ve ilçelerinde 2017-2018 eğitim öğretim yılında görev yapan tüm öğretmenler oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle, 27 okulda görev yapan 414 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. “Okul Yönetiminde Kayırmacılık Ölçeği”, “Örgütsel Güven Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak verilerin elde edildiği araştırmanın sonucuna göre; öğretmenlerin kayırmacılık algılarının düşük, örgütsel güven algılarının ise iyi düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Ulaşılan diğer bir sonuca göre; kayırmacılık ile örgütsel güven arasında orta düzeyde olumsuz yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kayırmacılığın örgütsel güvenin anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

Yine aynı kapsamda, okul yöneticilerin sergiledikleri kayırmacı davranışları ile öğretmenlerin bu durumdan etkilendiği diğer bir değişken arasındaki ilişkinin incelendiği bazı çalışmalara bakıldığında; Güner’in (2019), “okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi” incelediği; Turan’ın (2020), “okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin örgütsel sinizm

düzeyleri arasındaki ilişkiyi” incelediği; Uysal’ın (2022) “ilkokul öğretmenlerinin algılarına göre okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiyi” incelediği görülmüştür.

Literatüre bakıldığında, eğitim örgütlerindeki kayırmacılık düzeylerinin incelendiği araştırmaların yapıldığı da görülmektedir. Tabancalı (2018), çalışmasında “sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullardaki kayırmacılık düzeylerini ortaya koymayı amaçladığı görülmektedir. Araştırmanın evrenini İstanbul ili Avcılar ilçesinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında görev yapan toplam 1689 öğretmen oluştururken; araştırma, gönüllü sınıf öğretmenleri arasından 361 kişiyle gerçekleşmiştir. Verilerin “Okul Yönetiminde Kayırmacılık” ölçeğiyle elde edildiği araştırmanın sonucuna göre; sınıf öğretmenleri okullarında kayırmacılığın yapılmadığı yönünde bir görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kayırmacılık algı düzeylerinin istihdam şekli, cinsiyet ve sendika üyeliği değişkeninde anlamlı bir fark ortaya çıkmazken; kıdem ve öğretmenliğe başlama evresiyle diğer evreler arasında ise anlamlı bir farklılık ortaya çıktığı görülmüştür. Benzer bir araştırmada Meriç ve Erdem (2013); ilköğretim okullarında görevli öğretmenlere göre okul yönetimlerinde kayırmacılık yapılıp yapılmadığını incelemiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre; yöneticiler, okul yönetiminde nadiren kayırmacılık yapmaktadır. Öğretmenlerin kayırmacılık düzeyleri bransa, istihdam şekline, meslek örgütüne üye olma durumuna ve kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Okullardaki öğretmen sayısının arttıkça, yöneticilerdeki kayırmacı davranışların arttığı bulgulanmıştır.

Kayırmacılık konu alanında yapılan bilimsel çalışmalarda, okul yönetimlerinin sergilediği kayırmacı davranışların bazı değişkenlere göre etkilerinin incelendiği çalışmalara da rastlanmıştır. Uçar (2016), araştırmasında yöneticilerin sergiledikleri kayırmacı davranışların örgütsel muhalefet üzerine etkisinin boyutlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini; Siirt ili merkez okullarında 2015-2016 eğitim-öğretim yılında görev yapan tüm öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, seçkisiz örneklem alma yöntemiyle belirlenen 677 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri “kayırmacılık tutum ölçeği” ve “örgütsel muhalefet ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırmanın ulaştığı sonuçlara bakıldığında; “yöneticilerin sergiledikleri kayırmacı davranışlar ile örgütsel muhalefet arasında tüm boyutlarda pozitif yönde anlamlı ve orta düzeyde bir ilişkinin olduğu” tespit edilmiştir. Yine okul yöneticilerinin sergiledikleri kayırmacı davranışların örgütsel muhalefetin önemli bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

Yapılan literatür taramasında öğretmenlerin öğrencilerini kayırmasıyla ilgili konu alınan çalışmalara da rastlanmıştır. Öztürk, Koç ve Şahin (2003) tarafından gerçekleştirilen “Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencileri Arasında Ayırım Yapma Durumu ve Bu Ayırımın Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine karşı ayırım yapıp yapmadığı, öğrencilerin bundan nasıl etkilendiği ve farklı davranılan öğrencilerin sınıf içindeki akademik ve sosyal davranışlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemi; eğitim fakültesinden 900, ilköğretim ikinci kademedeki 465 ve lise seviyesinden 213 olmak üzere toplam 1578 öğrenciden oluşmuştur. Bu öğrencilere ilköğretim yaşantılarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Sonuçlara bakıldığında; öğretmenlerin %92,8’i yüksek ve düşük beklenti geliştirdikleri öğrencilerine karşı farklı davranmaktadır. Yüksek beklenti geliştirilen öğrencilerin %69,1’i, düşük beklenti geliştirilen öğrencilerin %32,7’si ön sıralarda oturmaktadır. Yüksek beklenti geliştirilen öğrencilerin %84,4’ü bu ayırmadan olumlu etkilendiğini, düşük beklenti geliştirilen öğrencilerin %66,2’si olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, yüksek beklenti geliştirilen öğrencilerin sınıf içindeki akademik ve sosyal davranışları daha olumludur.

Yurtdışında kayırmacılık konu alanının ele alındığı araştırmaların genelde hizmet sektörü alanlarında yapıldığı ve özellikle eğitim yönetimi alanında çok fazla bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Blase’nin (1988), 902 öğretmen ile açık uçlu anket formatıyla gerçekleştirdiği çalışmada Amerika’da bir güneydoğu eyaletinde öğretmenlerin kayırmacılık ve okul siyaseti algıları üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Katılımcıların üçte biri, okullardaki siyasetin onlar için ne anlam ifade ettiği sorulduğunda; okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları üzerine bir tanımlamada bulunmuşlardır. Buna göre yöneticiler işe almada, terfide, tayin ve atamada, işe son vermede, kararlara katılmada, kurallara ve ilkelere uymada, iş yükünde, okul içi görev ve sorumlulukların paylaşımında, kaynakların dağıtımında, performans değerlendirmesinde, takdir edilme ve ödüllendirmede kayırmacı davranışlarda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışlarının öğretmenlerin okul ve sınıf içindeki performanslarına olan etkisinin de incelendiği çalışmada; öğretmenlerin % 60’ı olumsuz etki, % 30’u olumlu bir etki ve % 10’u da hiç etkisi olmadığını ifade etmiştir. Kayırmacılığın öğretmenlerde kızgınlığa ve depresyona neden olduğu ve bu durum karşısında öğretmenlerin endişeli olduğu ve görmezden gelme tepkisi geliştirdikleri görülmüştür. Araştırmanın bulguları; kayırılan öğretmenlerin bile kayırmacılık konusunda olumsuz duygulara sahip olduklarını göstermektedir.

Avetisyan ve Khachatryan (2014) araştırmasında; öğretmenlerin diğer öğretmen çocuklarına yönelik muamelelerini ve okullardaki nepotizm düzeyinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde; öğretmenlerin, meslektaşlarının çocuklarına hak ettiği kadar yüksek notlar verdikleri tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin sınavlarda kopya ve hile yapmalarına yardımcı olunduğu ve bu durumları da yadırgamadıkları ortaya çıkmıştır. Diğer ilginç bir sonuca göre; bu tarz kayırmacı davranış içerisinde bulunan öğretmenlerin kınanmamasının yanında güvenilir ve saygın meslektaşlar olarak kabul edildiği ortaya çıkmıştır. Araştırmaya ilişkin diğer bulgularda; kayırmacılığı reddeden öğretmenlerin saygısız ve güvenilmez olarak etiketlendiği ve hızla marjinalleştiği görülmektedir. Diğer bir sonuca göre ise kayırmacılığın okullarda çeşitli düzeylerde var olduğu ve bu durumun kurumsal kültürün bir parçası olduğu ve normatif bir davranış olarak kabul edildiği gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Kayırmacılığın öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelendiği Coco ve Lagravinese'nin (2014) araştırmasında, okullarda gerçekleşen kayırmacılığın öğrenci performansına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonuçları; kayırmacılığın, öğrenciler arasındaki ilişkiyi etkileyerek zarar verdiği, kayırılmayan öğrencilerde başarının düşmesine neden olduğu ve ders çalışma motivasyonunu düşürdüğü ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara getirilen öneriler incelendiğinde; kayırmacılığın öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi ve öğrenci performanslarının artırılması için, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde ve eğitim öğretim süreçlerinde şeffaf olunması ve kayırmacı uygulamalardan vazgeçilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yapılan literatür taramasının sonucunda; ilgili alanda gerçekleştirilen bilimsel araştırmaların genellikle nicel yöntem kullanılarak yapıldığı, verilerin çoğunlukla tarama teknikleri ile elde edildiği ve konu alanının yüzeysel ele alındığı görülmüştür. Yine incelenen bilimsel çalışmalarda, kayırmacılık konu alanının sürekli aynı değişkenler ile ele alındığı ve bu durumun sürekli tekrar eden bir çalışma alanına dönüştüğü değerlendirilmektedir. Oysaki; eğitim alanında olumsuzluklara neden olan kayırmacılıkla etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi ve önlemlerin alınabilmesi için bu alanın bilimsel araştırmalarda derinlemesine tespitlerin yapılarak araştırılması gerekliliğinden bahsedilebilir. Bu bakımdan kayırmacılık konu alanında yapılan bilimsel çalışmalardaki eğilimlerinin tespit edilmesi önemli görülmüş ve bu alanda yeni yapılacak araştırmalara yön göstermesi yönünden böyle bir araştırmanın varlığına ihtiyaç duyulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın amacına ulaşması için kullanılan yöntemlere değinilmiştir. Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanma süreci ve veri analizi başlıkları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında 2012-2022 yılları arasında yayınlanan bilimsel araştırmalara yönelik bir alanyazın taraması yapmak ve bu araştırmalardaki eğilimleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleşen bu araştırma, nitel desende yürütülmüştür.

Nitel araştırmalar, esnek bir yapıya sahip olması nedeniyle araştırma tasarımının oluşturulmasında ve araştırmanın gerçekleştirilmesinde kolaylık sağlayan bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma; belge analizi, gözlem ve görüşme gibi tekniklerle verilerin elde edildiği, algı ve olayların ise doğal ortamda gerçek ve bütünsel bir yaklaşımla ortaya çıkarılmasında nitel bir sürecin izlendiği bir bilimsel araştırma yöntemidir (Ergün, 2015).

Nitel bir yöntemin benimsendiği bu araştırmada, doküman analizi tekniğinden de faydalanılmıştır. Doküman analizi, yazılı belge içeriklerini titizlikle ve sistematik bir şekilde analiz etmek ve veri elde etmek için kullanılan nitel bir araştırma tekniğidir (Wach, 2013). Dokümanlara ulaşmak, orijinalliğini kontrol etmek, dokümanları anlamak, verileri analiz etmek ve kullanmak gibi aşamalardan oluşan doküman analizi tekniğinde gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (ayrıntılı inceleme) ve yorumlama gibi teknikler kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; 2012-2022 yılları arasında eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların tamamı oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; derlemelerin yayınlandığı Dergipark Akademik (<https://dergipark.org.tr>) web adresi veri tabanından alınan 24 makale ve yüksek lisans tezlerinin yayınlandığı Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın Ulusal Tez Merkezi (yok.gov.tr) veri tabanından alınan 16 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 40 bilimsel araştırmadan oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından oluşturulan “araştırma inceleme formu” aracıyla elde edilmiştir. Araştırma inceleme formu toplam 5 alandan oluşan Excel tablosundan oluşmaktadır. Araştırma inceleme formu, araştırmada cevapları aranan alt problemlere yönelik elde edilmek istenen verilere göre geliştirilmiştir. Buna göre araştırma inceleme formunda sırasıyla bilimsel araştırmaların; yayınlandıkları tür, yayınlandıkları yıl, araştırma desenleri, örneklem büyüklüğü ve veri toplama araçları bölümleri yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

İlk etapta konu belirleme ve proje önerisi hazırlama ile başlayan veri toplama süreci, daha sonra alanyazın taraması yapılarak devam etmiştir. Araştırmacı tarafından eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında Türkiye’de 2012-2022 yılları arasında yapılmış bilimsel araştırmalar incelenmiştir. Bu kapsamda derlemelerin yayınlandığı Dergipark Akademik (<https://dergipark.org.tr>) web adresi arama motoruna ve yüksek lisans tezlerinin yayınlandığı Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı’nın Ulusal Tez Merkezi (yok.gov.tr) arama motoruna anahtar kavram olan “kayırmacılık” kelimesi yazılmış ve eğitim-öğretim alanları seçilerek tarama yapılmıştır. Bu kapsamda 2012-2022 yılları arasında yapılan ve araştırmanın sınırlılıklarında belirtilen tanımlara uyan toplam 24 makale ve 16 yüksek lisans tezi elde edilmiştir. Elde edilen bilimsel çalışmalar bilgisayar ortamına indirilmiştir. Araştırmalardaki incelenecek olan alanlar araştırma inceleme formunda yer alan ilgili bölümlere kodlanmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın bulgular bölümünde raporlaştırılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden faydalanılmıştır. İçerik analizinde amaç; ulaşılan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ulaşmak ve bu kavramları ilişkilendirmektir. Elde edilen verilerin, içerik analizleri yapılırken veriler derinlemesine bir işleme sokularak yeni kod ve kavramlar oluşturulur. Dolayısıyla içerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucuların anlayabileceği bir biçimde düzenlemek ve yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Doküman inceleme tekniği ile araştırma inceleme formunda bir araya getirilen veriler, öncelikle sayısal verilere dönüştürülmüştür. Araştırma inceleme formunda

dönüştürülen bu sayısal veriler, araştırmanın bulgular bölümünde tablo haline getirilmiştir. Tablolarda verilerin frekans değerleri ve dağılımları hesaplanarak raporlaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın dördüncü bölümünde; elde edilen verilerin yapılan içerik analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlamalara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında, eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yayımlandıkları türe göre dağılımları incelenmiştir. Araştırmaların yayımlandıkları türe göre dağılımları Tablo 4.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Araştırmaların Yayımlandıkları Türe Göre Dağılımları*

Tür	Frekans(f)	Yüzdelik (%)
Yüksek Lisans Tezi	16	40
Makale	24	60
Toplam	40	100

Tablo 4.1.'e göre eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların yayımlandıkları türe göre dağılımları incelendiğinde, 16 araştırmanın (%40) yüksek lisans düzeyinde, 24 araştırmanın (%60) makale türünde yayımlandığı görülmektedir. Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yapılan araştırmaların çoğunlukla makale türünde ele alındığı görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde yapılan araştırmaların sayısı, makale türünde yapılan araştırmaların sayısına göre daha azdır.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yayımlandıkları yıllara göre dağılımları incelenmiştir. Araştırmaların yayımlandıkları yıllara göre dağılımı Tablo 4.2.'de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Araştırmaların Yayımlandıkları Yıllara Göre Dağılımları*

Unvan	Frekans(f)	Yüzdelik (%)
2012	3	7,5
2013	2	5
2014	1	2,5
2015	4	10
2016	4	10
2017	3	7,5
2018	4	10
2019	7	17,5
2020	5	12,5
2021	2	5
2022	5	12,5
Toplam	40	100

Tablo 4.2.'ye göre 2012-2022 yılları arasında eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel çalışmaların en fazla 7 çalışmayla 2019 yılında (%17,5) yayınlandığı görülmektedir. 2019 yılını 5'er çalışmayla (%12,5) 2020 ve 2022 yılları takip etmektedir. 2015, 2016 ve 2018 yıllarında 4'er araştırma; 2012 ve 2017 yıllarında 3'er araştırma; 2013 ve 2021 yıllarında 2'şer araştırma yayınlanmıştır. 1 araştırmanın yayınlandığı 2014 yılı, en az araştırmanın yayınlandığı yıl olarak görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, evren-örneklem-çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımları incelenmiştir. Araştırmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımları Tablo 4.3.'de verilmiştir.

Tablo 4.3. *Araştırmaların Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımları*

Örneklem Büyüklüğü (Katılımcı Sayısı)	Frekans(f)	Yüzdelerik (%)
0-100	12	30
100-200	4	10
200-300	6	15
300-400	9	22,5
400-500	7	17,5
500 ve üzeri	2	5
Toplam	40	100

Tablo 4.3.'e bakıldığında; 2012-2022 yılları arasında eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda en fazla 12 araştırmada (%30) 0-100 aralığındaki katılımcı sayısı ile çalışıldığı görülmektedir. İkinci sırada, 9 araştırmayla (%22,5) 300-400 aralığındaki katılımcılarla çalışıldığı görülmektedir. 7 çalışmada 400-500 arası katılımcıdan oluşan örneklem büyüklüğü görülürken; 6 çalışmada 200-300 aralığındaki katılımcıyla; 4 çalışmada 100-200 aralığındaki katılımcıyla; 2 çalışmada ise 500 ve üzeri katılımcıyla çalışıldığı görülmektedir. Tablo 4.3.'e göre; araştırmalarda en az 500 ve üzeri katılımcı sayısı ile çalışıldığı anlaşılmaktadır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, araştırma desenine göre dağılımları incelenmiştir. Araştırmaların araştırma desenine göre dağılımları Tablo 4.4.'de verilmiştir.

Tablo 4.4. *Araştırmaların Araştırma Desenine Göre Dağılımları*

Araştırma Deseni	Frekans(f)	Yüzdelerik (%)
Nitel Desen	12	30
Nicel Desen	28	70
Karma Desen	-	-
Toplam	40	100

Tablo 4.4.'e göre eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların araştırma desenine göre dağılımları incelendiğinde; 28 araştırmada (%70) nicel desen, 12 araştırmada ise (%30) nitel desen yönteminin tercih edildiği görülmektedir.

Araştırmalarda yöntem olarak en fazla nicel desen tercih edilmiştir. Nitel desende yürütülen tezlerin sayısı nicel desende yürütülen araştırma sayısına göre daha azdır. Araştırma yöntemi olarak karma yöntemlerin tercih edildiği herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin dağılımlar incelenmiştir. Araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları Tablo 4.5.'de verilmiştir.

Tablo 4.5. *Araştırmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları*

Veri Toplama Aracı	Frekans(f)	Yüzdelerik (%)
Ölçek	28	70
Görüşme Formu	12	30
Ölçek + Görüşme Formu	-	-
Deney	-	-
Gözlem	-	-
Toplam	40	100

Tablo 4.5.'e göre eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları incelendiğinde; 28 araştırmada (%70) ölçek, 12 çalışmada (%30) görüşme formu kullanıldığı görülmektedir. Araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla ölçek kullanılmıştır. Araştırmalarda ölçek+görüşme formu, deney ve gözlem gibi veri toplama araçlarının kullanılmadığı görülmektedir.

Veri toplama araçlarına ilişkin dağılımlar ile (Tablo 4.5.) araştırma desenine ilişkin dağılımların (Tablo 4.4.) benzerlik gösterdiği görülmektedir. Nitel desende yürütülen araştırmalarda genellikle görüşme formlarının, nicel desende yürütülen araştırmalarda ise veri toplama aracı olarak genellikle ölçeğin tercih edilmesi bu benzerliğin ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı; 2012-2022 yılları arasında eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalara yönelik bir alanyazın taraması yapmak ve bu araştırmalardaki eğilimleri ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda 2012-2022 yılları arasında yayınlanan 40 bilimsel araştırmanın verileri incelenmiş ve elde edilen verilerin içerik analizi yapılarak bu araştırmalardaki eğilimlerin neler olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda incelenen bilimsel araştırmaların; yayınlandıkları yıl, yayınlandıkları tür, araştırma desenleri, örneklem büyüklükleri ve veri toplama araçlarına yönelik eğilimlerinin dağılımları hesaplanmış ve elde edilen bu veriler araştırmanın bulgular bölümünde yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulardan sonuca ulaşılmıştır. Buna göre;

- ✓ Bilimsel araştırmalarda kayırmacılık konu alanının, daha çok makale türünde ele alındığı ortaya çıkmıştır.
- ✓ Son 10 yıl içerisinde, en fazla araştırmanın 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir.
- ✓ Araştırmalarda en fazla tercih edilen örneklem büyüklüğü 0-100 aralığındadır.
- ✓ Araştırma yöntemi olarak daha çok nicel yöntem tercih edilmiştir.
- ✓ Araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla ölçek kullanılmıştır.

Araştırmanın ulaştığı bu sonuçlar incelendiğinde; sonuçların nicel verilere dayandırıldığı ve araştırmanın problemi kapsamında cevap aranan tüm alt problemlere cevap alınarak sonuca varıldığı görülmektedir. Dolayısıyla araştırmalardaki eğilimler, nicel verilere dayandırılarak belirlenmiştir. Bu bakımdan, araştırmanın amacına ulaştığı söylenebilir.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında ulaşılan sonucuna bakıldığında; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanının, daha çok makale türünde ele alındığı ortaya çıkmıştır. Yüksek lisans ve doktora yapan akademisyenlerin, kayırmacılık konu alanına gereken ilgiyi göstermemiş olması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Halbuki; doktora ve yüksek lisans tezleri, akademik alanda değerli görülen ve önemsenen bilimsel çalışmaların en güzel örneklerini oluşturmaktadır (Akar, 2018). Araştırma tezlerinin sadece lisansüstü öğrenciler tarafından hazırlanması da bir kısıtlama olarak görülebilir ve bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Makalelerin yayınlanmasında böyle bir kısıtlamanın olmaması, kayırmacılık alanının makale türünde daha çok ele alınmasını

sağlamış olabilir. Ancak makale türünde bile ilgili alana olan teveccühün sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Eğitimde kanayan bir yara haline gelen kayırmacılığın, makale türünde bile gereken ilgiyi görmemesi bilim adına düşündürücüdür. Bu nedenle; akademisyenlerin ve lisansüstü öğrencilerinin eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında çalışmaya ağırlık vermeleri ve daha fazla araştırma tezi ortaya koymaları gerektiği söylenebilir. Araştırmanın bu sonucu literatür tarafından da desteklenmektedir. Kadın yöneticiler konu alanını araştıran Doğan (2020) ve pandemi sürecinde eğitim alanında yapılan araştırmalardaki eğilimleri inceleyen Kaçaroglu (2022) da benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Araştırmanın ulaştığı diğer bir sonuca göre; son 10 yıl içerisinde eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında en fazla araştırma 2019 yılında yapılmıştır. Bu sonuç, son yıllarda kayırmacılık konu alanının bilim insanları arasında popülerliğinin arttığını gösterebilir. Yine Türkiye’de son yıllarda hem üniversite sayısının hem de lisansüstü programların sayısının giderek artış göstermesi bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olabilir. Ancak 2021 yılında ilgili alanda sadece 2 araştırmanın yayınlanmış olması bu tezi çürütmektedir. Covid nedeniyle yaşanan pandemi ortamı, 2021 yılındaki çalışmanın az olmasına neden oluşturmuş olabilir. Eğitimde kayırmacı davranışların artış göstermesi de bir problem durumu oluşturmuş olabilir ve son yıllardaki artışın nedeni olabilir. Bu problem durumu, bilim insanlarının dikkatini bu yöne doğru çekmiş olabilir. Bu durum; eğitimde yaşanan sorunların tespitinde ve çözüm önerilerinin ortaya konmasında bilim insanlarının ve bilimsel araştırmaların (derleme-araştırma tezi-proje) önemli bir işleve sahip olduğunu göstermektedir (Bülbül, 2003). Bu bağlamda, kayırmacılığın bilim insanları tarafından normal bir durum olarak görülmemesi ve araştırma sayısında artışın gözlenmesi bilim adına sevindirici bir durum olarak görülebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucuna bakıldığında; araştırmalarda en fazla tercih edilen örneklem büyüklüğü 0-100 aralığında ortaya çıkmıştır. Bu sonuç Göktaş ve arkadaşlarının (2010) yaptıkları çalışmanın sonuçlarıyla benzemektedir. Nitel araştırmalarda oluşturulan çalışma gruplarının az sayıda katılımcıdan oluşması, bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Ancak bu sonuç, araştırmalarda daha çok nicel yöntem tercih edilmiştir sonucuyla çelişmektedir. Nicel yöntemlerle yapılan çalışmalarda katılımcı sayılarının belirli bir aralıkta toplanmaması, bu sonucun ortaya çıkmasında etki olmuş olabilir. Çünkü nicel yöntemle gerçekleştirilen çalışmalarda daha fazla katılımcıya ulaşılabilmektedir. Araştırmanın bulgularında 300-400 ve 400-500 aralığında katılımcıya sahip olan

araştırmaların sayısı da azımsanmayacak sayıdadır. Araştırmanın bu bulgusu, Keskin (2004) ile İşçi'nin (2013) çalışmalarında ulaştıkları bulgular ile örtüşmektedir.

Araştırmanın ulaştığı diğer bir sonuca göre; eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda araştırma yöntemi olarak daha çok nicel yöntem tercih edilmiştir. Bu sonuç, Türkiye'de yapılmış olan eğitim araştırmalarının önemli bir kısmının nicel karaktere sahip olmasıyla açıklanabilir (Göktaş ve arkadaşları, 2012). Ancak incelenen araştırmalarda nitel yöntemin sayısının az olması ve karma yöntemlerin hiç kullanılmaması kayırmacılık alanının derinlemesine incelenmediği anlamını taşıyabilir. Nitel ve karma yöntemin nicel yönteme göre nispeten Türkiye'deki literatürde yeni olması, nicel yönteme alışmış araştırmacıların iyi bildiği yöntemi bırakıp hâkim olmadığı bir yöntemle çalışma yapmak istememesi veya nitel ve karma araştırmaların araştırmacıları daha fazla yoran bazı süreçler içermesi gibi durumlar bu yöntemlerin daha az tercih edilmesinin nedeni olabilir. Araştırmanın bu sonucu Başaran ve Güleryüz (2020) ile Göktaş ve arkadaşlarının (2012), “Türkiye'de yapılmış olan eğitim çalışmalarının önemli bir kısmının nicel karaktere sahip olduğu” sonucuyla da örtüşmektedir. Koşar (2018) ile Koşar ve arkadaşlarının (2017) “eğitim alanındaki bilimsel çalışmalarda nicel yöntemin sıklıkla kullanıldığı” sonucuna ulaşmaları araştırmanın bu sonucunu destekler niteliktedir.

Araştırmanın ulaştığı bir diğer sonuca göre; araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla ölçeklerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Nicel yöntemlerle yürütülen araştırmalarda verilerin elde edilmesinde, çoğunlukla ölçeklerin kullanılması bu sonucun ortaya çıkmasında etkilidir. Anketlerin ve ölçeklerin uygulanması ve verilerin analizindeki kolaylık araştırmacıları bu araçları kullanmaya yönlendiriyor olabilir. Diğer veri toplama yöntemlerine (görüşme, gözlem) göre farklı bölgelerden çok daha büyük gruplara hızlı uygulama olanağının olması ve maliyetinin daha düşük olması gibi avantajlar sağlaması (Thomas, 1998) ve bununla birlikte toplanan verilerin analizinin görüşme yöntemiyle toplanan verilerin analizinden daha kolay olması, araştırmalarda ölçeğin daha çok tercih edilmesinin nedeni olabilir. Polat (2010), Uysal (2013) Bağcı (2012), İşçi (2013) ve Sert'in (2010) çalışmalarında da benzer sonuçlar elde edilmiş ve en fazla kullanılan veri toplama araçları ölçek ve anket olarak belirtilmiştir.

Sonuç olarak; bu araştırmayla eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında yayınlanan araştırmalar, bir bütünlük içerisinde ele alınarak eğilimlerin ortaya çıkarılmasıyla ilgili konu alanına dikkat çekilmiştir. Güncel ve özgün bir çalışma literatüre kazandırılmıştır.

Fakat; araştırmanın sadece ulusal düzeyde yapılan araştırmaları inceliyor olması araştırmayı sınırlandırmaktadır. İncelenen araştırmalarda 5 bölüme ait eğilimlerin tespit ediliyor olması da araştırmanın bir eksikliği olarak değerlendirilebilir. Bu bakımdan, inceleme kapsamının ve sınırlılıkların en aza indirildiği güncel araştırmalarla bilimsel bilgi alanı daha da desteklenebilir.

5.2. Öneriler

- ✓ Yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin, eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında araştırma yapmalarına yönelik destekleme ve yönlendirme çalışmaları yapılabilir.
- ✓ Eğitimde kayırmacılık konu alanının derinlemesine araştırılabilmesi için nitel yöntemlerin ve karma yöntemlerin daha çok tercih edildiği yeni araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Araştırmalarda veri elde etmede görüşme formu, gözlem formu ve deney gibi araçlar sıklıkla kullanılabilir.
- ✓ Eğitim yönetiminde kayırmacılık konu alanında, yurtdışında yayınlanan çalışmaların analizlerine yönelik güncel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, H. (2018). Türkiye'de eğitim örgütlerinde yapılan örgütsel sinizm çalışmalarının içerik analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9 (16), 2098- 2127.
- Aktan, C. C. (2001). *Siyasal ahlak ve siyasal yozlaşma. Yolsuzlukla mücadele stratejileri*. Ankara: Hak-İş Yayınları.
- Akyol, Z. (2018). *Ortaokul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Alan, H. ve Erdoğan, A. (2014). *Örgütsel sosyalleşmenin iş yeri romantizmine etkisi, örgütsel bağlılığın aracılık rolü: Bir kamu kurumu örneği*. 22. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi'nde sunulan bildiri, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Araslı, H., Bavik, A., ve Ekiz, E. H. (2006), The effects of nepotism on human resource management: The case of three, four and five star hotels in Northern Cyprus. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 26(7/8), 295-308.
- Argon, T. (2016). Öğretmen görüşlerine göre ilkokullarda yöneticilerin kayırmacılık davranışları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 233-250.
- Asunakutlu, T., Avcı, U. (2010) Aile işletmelerinde nepotizm algısı ve iş tatmini ilişkisi üzerine bir araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2) 93-109.
- Avetisyan, M., ve Khachatryan, V. (2014). Nepotism at schools in Armenia: A Cultural Perspective. *Edmond J. Safra Working Papers*, 51, 1-22.
- Aydın, Y. (2016). Örgütsel sessizliğin okul yönetiminde kayırmacılık ve öğretmenlerin öz yeterlik algısı ile ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(2), 165-192.
- Aykut, C.M. (2006). *Türkiye ve A.B.D.' de Okul yöneticilerinin yetiştirilmesinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aytaç, Ö. (2010). *Kayırmacı ilişkilerin sosyolojik yönü*. Erdem, R. (Ed.), Yönetim ve örgüt açısından kayırmacılık, (s. 3-26) içinde. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Bağcı, Ş. (2012). *Sınıf Öğretmenliği Lisansüstü Tezlerinin Karakteristik Özellikleri: Tematik, Metodolojik ve İstatistiksel Yönelimler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Bordwin, M. (1994). Containing cupid's arrow. *Small Business Reports*, 19(7), 53-57.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış: Okulda yönetim süreçleri ve işleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık,

- Bülbül, T. (2003). Ankara Üniversitesi eğitim bilimleri fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin lisansüstü öğretime öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 167- 174.
- Büte, M. (2011). Nepotizm ve iş tatmini ilişkisinde iş stresinin aracı rolü var mıdır? *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29, 175-184.
- Coco, G., & Lagravinese, R. (2014). Cronyism and education performance. *Economic Modelling*, 38, 443-450.
- Dağlı, T., ve Aycan, Z. (2010). *Kurumlarda kayırmacılık ve insan kaynakları uygulamaları*, R. Erdem içinde, Yönetim ve örgüt açısından kayırmacılık (s. 167 – 178), İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Demaj, E. (2012). *Nepotism, favoritism and cronyism and their effects on organizational trust and commitment: The case of the service sector in Albania* (Doctoral dissertation). Epoka University, Arnavutluk.
- Demirbilek, N. (2018). *Okul müdürlerinin kayırmacı davranışlarının öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile müdüre güvene etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Demirtaş, H. ve Demirbilek, N. (2019). Okul müdürlerinin kayırmacı davranışlarının öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile müdüre güvene etkisi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 111-142.
- Doğan, B. (2020). *2010-2020 Yılları arasında eğitim örgütlerindeki kadın yöneticilerle ilgili yapılan yüksek lisans tezlerinin analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Dökümbilek, F. (2010). *Aile şirketlerinde nepotizm ve bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dursun, C. (2020). *Türkiye'de eğitim yönetimi ve denetimi alanının tarihsel gelişimi ve mevcut durumuna ilişkin nitel inceleme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, R. (2010). *Kayırmacılık/ayırmacılık*. R. Erdem (Ed.), Yönetim ve örgüt açısından kayırmacılık içinde (s. 10-45). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erdem, M. ve Meriç, E. (2012). Okul yönetiminde kayırmacılığa ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 141-149.
- Ergün, M. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri; nitel araştırma* <http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1>, adresinden erişilmiştir.
- Geçer, A. (2015). *Liselerde çalışan öğretmenlerin kayırmacılık ve örgütsel destek algısı (Muğla ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

- Gider, İ. (2020). *Okul yönetiminde kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., Aydemir, M., Reisoğlu, İ., Telli, E. (2010). *Ülkemizde Eğitim Teknolojileri Çalışmaları: Bir İçerik Analizi Çalışması*. Dokuzuncu Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İzmir.
- Gönülaçar, Ş. (2012). Etkili bir yolsuzlukla mücadele için kamu denetiminde yeni bir kurumsal yapı önerisi. *Mali Hukuk Dergisi*, 159, 40-50.
- Günel, R. (2005). *Aile işletmelerinde yönetimin bir sonraki kuşağa devrinde karşılaşılan sorunların tespitine ve bu sorunların çözümüne ilişkin bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Güneş, A. (2021). *Okul yöneticilerinin kayırmacı davranışları ile öğretmen motivasyonu arasındaki ilişki (Adıyaman ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Gülay, S. (2018). *Öğretmenlerin kayırmacılık algıları ile örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Güzel, H. (2017). Lise Öğrencilerinin İstenmeyen Öğretmen Davranışlarına Yönelik Algılarının İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 38, 209-220.
- İşçi, S. (2013). *Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tematik, metodolojik ve istatistiksel açıdan incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- İlhan, S. ve Aytaç, Ö. (2010). *Türkiye’de kayırmacı eğilimlerin oluşmasında toplumsal ve kültürel yapının rolü*. Erdem, R. (Ed.), Yönetim ve örgüt açısından kayırmacılık, (s. 61-83) içinde. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Kaçaroğlu, A. (2022). *Covid-19 pandemi sürecinde eğitim alanında yapılan yüksek lisans tezlerine ilişkin bir içerik analizi (2020-2021)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kahveci, G. (2015). *Okullarda örgüt kültürü, örgütsel güven, örgütsel yabancılaşma ve örgütsel sinizm arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Karaaslan, D. (2006). *İlköğretim okulları yöneticilerinin ve öğrencilerinin öğretmenlerde gözlemledikleri istenmeyen davranışlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Karademir, M. (2016). *Ortaokul öğretmenlerinin okul yönetiminde kayırmacılık alguları ile örgütsel sinizm arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul ili Pendik ilçesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karagözoğlu, G. (2003). *Eğitim sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış, eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi.
- Kayabaşı, Y. (2005). *Politik yozlaşmaya çözüm olarak anayasal iktisat*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Keskin, A. (2014). *Öğrenme Stratejileri Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Keskin, A. (2018). *Okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kolukırık, L. (2018). *Okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışlarına ilişkin öğretmen alguları (Ankara ili Altındağ ilçesi örneği)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Küçükkaraduman, E. (2006). *İlköğretim okul müdürlerinin etik davranışlarının incelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Küçükkoğlu, A., ve Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 27-47.
- Lewis, R. & Riley, P. (2009). Teacher Misbehaviour, In L. J. Saha, & A. G. Dworkin (Eds.), *International Handbook of Research on Teachers and Teaching*, Springer *International Hand books of Education*, 21,417-431.
- Meriç, E. (2012). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin algularına göre okul yönetiminde kayırmacılık*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Meriç, E. ve Erdem, M. (2013). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin algularına göre okul yönetiminde kayırmacılık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(3), 467-498.
- Nadler, J. and Schulman, M. (2006). *Favoritism, cronyism, and nepotism*, http://www.scu.edu/ethics/practicing/focusareas/government_ethics/introduction/cronyism.html sayfasından erişilmiştir.
- Okçu, V. ve Uçar, A. (2016) Effect of school principals' favouritism behaviors and attitudes on teachers' organizational commitment, based on the perceptions of primary and secondary school teachers. *Journal of Human Sciences*, 13 (3), 5901-5914.

- Oral, I. ve Güzel, H. (2018). Investigation the Effect of Teachers' Misbehaviors on Physics Success. *Journal of Social and Humanities Scien Research (JSHSR)*, 5(30), 4169-4176.
- Ozan, C., ve Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Özcan, K. (2014). Çevresel baskı gruplarının okul yönetimine etkileri: Adıyaman ili örneği. *E-International Journal of Educational Research*, 5(1), 88-113.
- Özdemir, S. ve Özdoğru, M. (2018). *Unvan Almış Ama Unvnaına Uygun Kadroya Atanamamış Akademisyenlerin Sorunları*. 13. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi-Eğitim Yönetimi Araştırmaları (s. 110-119). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayıncılık.
- Özkanan A., ve Erdem, R. (2015). Yönetimde kayırmacı uygulamalar üzerine nitel bir çalışma. *MAKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(4),7-28.
- Özsemerci, K. (2003). *Türk kamu yönetiminde yolsuzluklar, nedenleri, zararları ve çözüm önerileri*. Sayıştay Yayın İşleri Müdürlüğü, Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi: 27
- Öztürk, B; Koç, G. ve Şahin, F.T. (2003). Sınıf öğretmenlerinin öğrencileri arasında ayırım yapma durumu ve bu ayırımın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 1(1), 109-120.
- Polat, G. (2010). *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Polat, S. ve Kazak, E. (2014). Okul yöneticilerinin kayırmacı tutum ve davranışları ile öğretmenlerin örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 71-92.
- Sert, G. (2010). *Öğretim Teknolojileri Alanında Yayımlanmış Türkiye Adresli Makalelerin İçerik Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sezer, Ş. (2018). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Tutumlarının Öğrencilerin Gelişimi Üzerindeki Etkileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 534-549.
- Sezer, Y. (2006). *Kamu hizmetlerine girme hakkı*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Sheridan, M. K. (2007). Just because it's sex doesn't mean it's because of sex: The need for new legislation to target sexual favoritism. *Columbia Journal of Law and Social Problems*, 40(3), 379-423.
- Sylwester, R. (2000). *A biological Brain in a Cultural Classroom*. Thousand Oakes, CA: Corwin Press, Inc.

- Şahin, M. (2021). Örgütlerde Kayırmacılığa Yönelik Kavramsal Bir Analiz. *International Journal of Tourism and Social Research*, Issue:6, 158-167
- Tabançalı, E. (2018). İlköğretim okullarında kayırmacılık. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(2), 162-175.
- Tarhan, R. B., Gençkaya, Ö. F., Ergül, E., Özsemerci, K. ve Özbaran, H. (2006). *Yolsuzlukla mücadele TBMM raporu (Bir olgu olarak yolsuzluk: Nedenler, etkiler ve çözüm önerileri)* (2. Baskı). Ankara: Matsa Basımevi.
- Turhan, R. (2016). Nepotizm, Kronizm ve Patronaj Eğilimlerinin Kurumsallaşma Algısı Bağlamında Analizi Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Türk Dil Kurumu. (2019). <http://www.tdk.org.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Uçar, A. (2016). *Yöneticilerin kayırmacı davranışlarının, örgütsel muhalefet üzerindeki etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Uysal, Ş. (2022). *İlkokul öğretmenlerinin algılarına göre okul yöneticilerinin kayırmacılık davranışları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kültür Üniversitesi İstanbul.
- Uysal, Ş. (2013). *Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Alanındaki Doktora Tezlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Uzun, S. B. (2014). *Örgütlerde yaşanan romantik ilişkiler: Örgütsel davranışlar üzerindeki etkisine yönelik algılar üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara.
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*. [https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/PP%20In Brief%2013%20QDA%20FINAL2.pdf?sequence=4](https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/PP%20In%20Brief%2013%20QDA%20FINAL2.pdf?sequence=4). Sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, M. (2013). Kamu yönetiminin kadim paradoksu: Nepotizm ve meritokrasi. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 353-380.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (9.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Tokgöz, A. (2020). Kayırmacılık algısının örgütsel muhalefet davranışı üzerindeki etkisi. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 4(3), 541-560.